

Datum: 12. 9. 2012

BANKA SLOVENIJE
Gospod dr. MARKO KRANJEC, guverner
Slovenska cesta 35, Ljubljana

marko.kranjec@bsi.si

RS MINISTRSTVO ZA FINANCE
gospod dr. JANEZ ŠUŠTERŠIČ, minister
Zupančičeva 3, Ljubljana

gp.mf@gov.si

ZADEVA: Zakon o sanaciji bank (delovna verzija št. 5)

Pred sprejemom zakona o slabi banki pri katerem sodelujejo predstavniki vlade in predstavniki Banke Slovenije in bi ga bilo nujno obravnavati na seji Ekonomsko socialnega sveta vas pozivamo, da poročilo o stanju v bankah (NLB, NKBM, ABANKA), ki ste ga predali predsedniku vlade RS g. Janezu Janši kot strogo zaupno, pošljete v obravnavo v državni zbor RS. To je nujno, moralno in odgovorno, da se preneha s skrivanjem podatkov o stanju, ker se bo vse breme odgovornosti za sanacijo bank prej ali slej zvalilo na breme državljanov, delavcev, davkoplačevalcev. Za takšno objavo se zavzemamo že dalj časa in gre tudi za temeljno pravico, da se omogoči seznanitev za stanje in, da se na tej podlagi lahko ugotavlja soodgovornost in opredeli nadaljnje aktivnosti. Če tega ne boste storili, potem je tudi logično vprašanje, ali boste vi in tisti, ki razpolagate s temi podatki, prevzeli odgovornost za sanacijo bank?

1. Pred sprejemom zakona o slabi banki je potrebno narediti sledeče:

- ***Določitev slabega premoženja ki je predmet prenosa + Analiza stanja slabih naložb v bankah***
Pripraviti analizo stanja v bankah, ki bodo predmet slabe banke. Potrebno je razvrstiti slabe terjatve po sklopih (komercialni krediti, nepremičnine, projekti, ročnosti kreditov, v kateri fazi se nahajajo projekti...). Potrebno je imeti skrbne preglede kot je bilo to npr. v primeru NLB, ko naj bi se poleti naredil skrbni pregled (seveda bodo podatki iz skrbnega pregleda ob 1.1.2013, ko naj bi začela delovati slaba banka že deloma zastarali).
- ***Ocena maksimalnih finančnih posledic za slabo banko***
Potrebno je postaviti mejo maksimalnih finančnih posledic za slabo banko. Gre za določitev ustanovnega kapitala slabe banke kot tudi odgovor davkoplačevalcem do kakšne velikosti jih lahko bremeni reševanje bank

V izhodiščih za slabo banko je nujno potrebno predhodno opredeliti:

- poslovni model delovanja slabe banke

- izračune oz. simulacijo neto sedanje vrednosti (NPV)
 - izračun profit & loss vpliva na banko
 - izračun vpliva prodaje naložb na likvidnost
 - izračun vpliva na kapitalske količnike banke ter
 - predstavitev potencialnih tveganj
- ***Izbira nemškega ali švicarskega modela ter transfernih cen za prenos premoženja***

Na podlagi analize stanja slabih naložb bank, ki bodo predmet »reševanja« ter splošne ocene kako akutna je situacija bank na stanje gospodarstva v Sloveniji se odloči za nemški ali švicarski model. Po vsej verjetnosti je zaradi akutnosti situacije bank v Sloveniji bolj primeren švicarski model tudi z vidika izstopa RS iz lastništva NLB in NKBM.

Za primerjavo v ZDA se je leta 2008 pod programom TARP (Troubled Asset Relief Program) pregledalo cca 8.500 bank in se jih razvrstilo od 1 do 5 (1 pomeni, da obstaja velika verjetnost da bo banka zaprosila za pomoč.

Politika se mora odločiti za določitev cene po kateri se bodo prenašale slabe naložbe. Gre v bistvu za trade-off med zagotavljanjem kreditiranja v državi in med pričakovanimi stroški reševanja bank za davkoplačevalce. Ker so zadeve v Sloveniji akutne se pričakuje, da bodo cene transferja terjatev iz bank višje (problem za davkoplačevalce, kot tudi problem »reševanja« privatnih lastnikov v bankah (npr. KBC v NLB ali pa managerje v PROBANKI...)).

- ***Pravilo državnih pomoči***
Potrebno je preigrati aktivnosti slabe banke, da ne pride do kršenja pravil s tega področja. Poglej primer reševanja bank v Španije, ko je njihov FORB dobil odločbo EK.
- ***Določiti presečni datum sklepanja slabih naložb***
Potrebno je sprejeti presečni datum sklenitve slabih naložb. Npr. določi se presek na **1.1.2010**, kar pomeni, da vsi krediti oz slabe naložbe sprejete oziroma odobrene po tem datumu ne morejo preiti v slabo banko. S tem se prepreči oziroma kaznuje tiste, ki so kljub temu da so se zavedali, da obstaja recesija in finančna kriza, hazardirali in sklepali nerealne posle. Za primerjavo v ZDA je bil 3.10.2008 pod Bushom sprejet TARP program (Troubled Asset Relief Program) za reševanje finančnih institucij. Presečni datum za slabe naložbe v ZDA je bil določen tako, da je TARP program lahko odkupoval slabo premoženje bank (komercialne hipoteke in vrednostni papirji, obveznosti in drugi instrumenti, ki bazirajo na takšnih hipotekah), **ki je bilo izdano pred 14.3.2008. (TARP je začel delovati 3.10.2008!)**
- ***Odgovoriti si na vprašanje ali smo sposobni izbrati neodvisno in kompetentno vodstvo slabe banke***
Ključno za projekt slabe banke je »kadrovska zasedba« slabe banke. Slaba banka potrebuje top-level management, ki mora imeti naslednje značilnosti:
 - Top-quality leadership
 - Visoko kvalitetne delovne izkušnje s področja
 - Visok nivo občutka za podjetništvo.

Zlasti zadnja značilnost je ključna pri aktivni politiki reševanja slabih naložb!

- ***Izbrati strategijo upravljanja portfelja prenesenih slabih naložb***
Odločiti se o pasivni ali aktivni strategiji odvisno od krizne situacije v bankah v državi ter časa, ki je na razpolago za reševanje.
Odločiti se za strategijo ali se bo delalo tudi na restrukturiranju slabih naložb in prodaji (aktivna strategija).
Določiti sistem poročanja in nadzora nad slabo banko.

2. Modeli slabih bank – modeli po letu 2000

- ***Švicarski model slabe banke***

Centralna banka je ustanovila slabo banko za privatno banko UBS. Dovoljeno je bilo, da UBS prenese premoženje do 60 mlrd \$ v državno kontrolirani Special Purpose Vehicle (SPV). UBS je moral zagotoviti 10% v kapitalu slabe banke, centralna banka pa je preko kredita zagotovila 90% kapitala. UBS je moral centralni banki kompenzirati plačilo obresti. Na koncu je UBS prenesel 38,7 mlrd \$ premoženja na slabo banko. Premoženje se je ocenjevalo na podlagi cenitev neodvisnih ekspertov, vendar velja izpostaviti da se je v osnovi prenašal po knjigovodski vrednosti iz bilanc po stanju na dan 30.9.2008. Slaba banka bo držala slabo premoženje do zapadlosti, UBS pa je dobil v zameno »varno premoženje«. Upravljanje slabega premoženja je še vedno ostalo v pristojnosti UBS ter v primeru, da se naredi s slabimi naložbami presežek bo participirala tudi UBS. V primeru izgub ima centralna banka opcijo na UBS-ov kapital v višini 5,8 mlrd \$.

- ***Nemški model slabe banke***

V nemškem modelu tveganje iz prenesenega premoženja ostane na banki, tako so obstoječi delničarji banke še vedno odgovorni za izgube. Banke in finančne inštitucije v Nemčiji, ki se hočejo znebiti slabih naložb s prenosom na slabo banko se morajo prijaviti Financial Market Stabilization Agency. Potem ko so potrjene banke lahko le-te prenašajo premoženje, vendar le tisto, ki je bilo **pridobljeno pred 31.12.2008**. Premoženje se prinaša po 90% knjigovodski vrednosti določeni na podlagi zadnjih revidiranih bilanc. Fiksni 10% diskont od knjigovodske vrednosti prenesenega premoženja je lahko tudi nižje. V zameno dobi banka vrednostne papirje, ki so zavarovani s strani države Nemčije. Banka mora plačevati letno kompenzacijo slabi banki v vrednosti, ki je določena kot razlika med ceno, ki je bila določena v transferju in fundamentalno ceno, ki jo določi neodvisni ekspert in bančni nadzornik, deljeno s številom let do dospelja tega slabega premoženja. V primeru, da slaba banka profitira s premoženjem je tega deležna tudi osnovna banka. S takim modelom je banka začasno očiščena, morebitne izgube pa se porazdelijo po letih, kar omogoči stabilnost banke.

Konkretne pripombe:

k 7. členu:

- Pogoji za izvršnega direktorja morajo upoštevati tudi znanja iz podjetništva in restrukturiranja podjetij oz. projektov. Tega v členu ni, saj se opredeljuje kot primerno znanje samo s področja financ in prava! Zato naj bo vsaj 1 izvršni direktor s področja tveganega poslovanja.
- Vsaj 1 izvršni direktor naj ima izobrazbo MBA, univerzitetna izobrazba bo prenizka!
- Glede konflikta naj se gleda merila po evropskem bančnem regulatorju (EBA) ki opredeljuje v katerih pogojih se lahko članom nadzora prepove opravljanja nadzorne funkcije v bankah
- 3. neizvršne direktorje ne sme predlagati samo ministrstvo za finance. Ker so slabe naložbe tudi s področja gospodarstva mora biti 1 kandidat tudi iz ministrstva za gospodarstva.
- Član upravnega odbora mora biti imenovan za mandat to je vsaj 4 leta in ne kot je v predlogu da je imenovan za čas obstoja slabe banke
- Tako člani upravnega odbora kot tudi zaposleni v banki morajo imeti vezano plačo na uspešnost

k 9. členu 1. točki:

Nesprejemljivo je da je presečni datum 1.9.2012. Ker je finančna kriza izbruhnila sredi leta 2007 ne more biti presečni datum šele leta 2012. TARP program, ki je bil sprejet 2008 v ZDA je lahko odkupoval slabo premoženje bank (komercialne hipoteke in vrednostni papirji, obveznosti in drugi instrumenti, ki bazirajo na takšnih hipotekah), **ki je bilo izdano pred 14.3.2008. (TARP je začel delovati 3.10.2008!)** V Nemčiji so banke lahko prenašale premoženje, vendar le tisto, ki je bilo **pridobljeno pred 31.12.2008.**

Zato se predlaga da je presečni datum v Sloveniji **1.1.2010**, kar pomeni, da vsi krediti oz slabe naložbe sprejete oziroma odobrene po tem datumu ne morejo preiti v slabo banko. **S tem se prepreči oziroma kaznuje tiste, ki so kljub temu da so se zavedali, da obstaja recesija in finančna kriza, hazardirali in sklepali nerealne posle tudi v letu 2011 in 2012.**

k 9. členu, 4. točka:

- Potrebno je že sedaj, torej v zakonu, odgovoriti NA VREDNOTENJE PRENESENIH TERJATEV (glej uvod kjer je predstavljen nemški in švicarski model slabe banke)

k 9. členu, 11. točka:

- Potrebno je bolj podrobno opredeliti na osnovi česa bo DUTB upravljal z glasovalnimi pravicami. Kakšna bodo glasovalna stališča na skupščinah??. Napisati oziroma uskladiti z zakonom o državnem holdingu.

k 9. členu, 12. točka:

- To pravico so prepisali po nemškem zakonu. Obstajajo pomisleki ali je smiselno prenašati cele poslovne oddelke bank. Poslovni oddelek je posledica poslovne odločitve banke zato naj banka (npr. NLB) sam dezinvestira, likvidira ali pa odproda poslovne oddelke konkurenci. S tem naj se ne ukvarja DUTB, DTUB naj se osredotoči na slabe terjatve in ne na reševanje poslovnih oddelkov bank. Z ukvarjanjem z poslovnimi oddelki bi preobremenili delo DTUB ter posledično izgubili fokus to je reševanje slabih naložb. Problem ki se bo pojavil bo tudi problem vrednotenja poslovnega oddelka.

k 12. členu

- Člen naj se črta saj preveč izpostavlja davkopllačevalce po drugi strani pa kaže da si odločevalci puščajo neomejena sredstva.... Koalicija mora pred samim sprejemom zakona predložiti (glej probleme, ki so izpostavljeni v UVODU O SLABI BANKI):
 - o *Določitev slabega premoženja ki je predmet prenosa + Analiza stanja slabih naložb v bankah*
 - o *Ocena maksimalnih finančnih posledic za slabo banko*
 - o *Odgovoriti si na vprašanje ali smo sposobni izbrati neodvisno in kompetentno vodstvo slabe banke*
 - o *Izbrati strategijo upravljanja portfelja prenesenih slabih naložb*

k 13. členu

- Enkrat letno poročanje je premalo. Glej primer delovanja **španskega sklada FORB**:
 - o *Državni sekretar Ministrstva za gospodarstvo in konkurenčnost mora poročati vsak kvartal pred določenim odborom Kongresa. Poročilo obsega aggregated credit evolution of lending in the aggregate, the situation of the banking sector and evolution of the activities of the Fund for Orderly Bank Restructuring.*
 - o *In addition, the Chairman of the Governing Committee of the Fund for Orderly Bank Restructuring will appear, on the conditions established by the Committee for the Economy and Competitiveness of the Congress of Deputies and within the period of 30 days after each transaction has been undertaken by this Fund, in order to report on it.*

- *The Governing Committee will out before the Ministry of Economy and Competitivity a four-monthly report on the management of the Fund for Orderly Bank Restructuring.*

k 20. členu

- Kaj to pomeni »mora biti **znatno** nižja cena«. Potrebno je bolje definirati ceno delnice.

k 21. členu

- Člen je preohlapen in prelaga vse na podzakonski akt. Že v sami zakon je treba zapisati glavne limite za banko to je npr. izplačilo dividend

Generalne pripombe

- Preveč je sklicevanj na podzakonske akte, potrebno je že sedaj zaradi akutnosti krize čim več definirati v zakonu
- Upoštevati vse kar je navedeno oziroma izpostavljeno v UVODU O SLABI BANKI!!
- Pripravljalci naj obrazložijo zakaj zagovarjajo nemški model reševanja slabih bank in kakšen je vpliv drugih modelov slabih bank za Republiko Slovenijo v primeru prodaje oz. izstopa države iz NLB in NKBM. Kam padejo stroški reševanja slabih naložb v primeru prodaje banke???
- Manjka določena strategija upravljanja portfelja slabih naložb (aktivna, pasivna??)
- V zakonu se malo govori o plačilu bonusov uprave banke ki prosi za pomoč (glej 22. člen). Potrebno je v zakon navesti omejitve. Tako so v ZDA naredili sledeče: ***Treasury je zahteval od bank, da zadostijo sledečim zahtevam: (1) zagotoviti, da prejemki vodstvenih oseb v banki ne vzpodbujajo k prevelikemu tveganju poslovanja, kar bi lahko znižalo vrednost banke; (2) zahteva po vračilu izplačanih bonusov vodstvenih oseb v primeru, da je kasneje ugotovljeno, da je njihova osnova izračunana napačno; (3) dodatne prepovedi v skladu z ameriško zakonodajo glede plačil vodstvenih oseb - Internal Revenue Code provision; in (4) agreement not to deduct for tax purposes executive compensation in excess of \$500,000 for each senior executive***

Lep pozdrav!

Drago Ščernjavič,
Sekretar ROS